

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีที่แสดงถึงความเป็นมนุษย์ตามปรัชญาสำนักกฎหมายธรรมชาติ ที่เห็นถึงความสำคัญของความเป็นมนุษย์ที่ต้องได้รับการเคารพที่มีความเสมอภาคกัน โดยมีต้องคำนึงถึงสถานะใดในสังคมของมนุษย์นั้น ๆ คำว่า “มนุษย์” ในความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง สิ่งมีชีวิตที่รู้จักใช้เหตุผล สิ่งมีชีวิตที่มีจิตใจสูง ซึ่งนัยแห่งความหมายนี้ย่อมแสดงว่ามนุษย์มีความแตกต่างจากสัตว์ ความเป็นมนุษย์จึงทำให้ทุกคนในทุกสถานภาพต่างก็มีคุณค่าในตัวเองที่เหมือน ๆ กัน ซึ่งก็เป็นปรัชญาที่เป็นที่ยอมรับของทุกประเทศเป็นสากลว่ามนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่โดยเหตุที่แนวคิดนี้เป็นนามธรรมที่ยากจะจับต้องได้ว่ามันคืออะไร ดังนั้นจึงมีข้อตกลงร่วมกันจากการประชุมระหว่างประเทศว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือ Human Dignity เป็นรากฐานให้แก่สิทธิมนุษยชนหรือสิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ไปจนกระทั่งสิทธิและเสรีภาพ ถือเป็นสิทธิตามธรรมชาติที่ติดตัวมนุษย์ทุกคนมาตั้งแต่กำเนิด โดยไม่เลือกว่าผู้นั้นจะมีเชื้อชาติ ถิ่นที่อยู่ แหล่งกำเนิด สีผิว ศาสนา ภาษา หรือสถานภาพทาง เศรษฐกิจ การเมืองและสังคมใด ๆ ทุกคนย่อมต้องได้รับการเคารพในสิทธิของความเป็นคน โดยเสมอภาคกัน ซึ่งก็เป็นข้อตกลงในรูปแบบกฎหมายระหว่างประเทศ คือปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) (Declaration on Human Rights, 1948)

การยอมรับในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นี้มีสาเหตุมาจากในช่วงศตวรรษที่ 19 มีการค้ำมนุษย์เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะการค้ำมนุษย์ชาวแอฟริกาจึงเกิดการต่อต้านเนื่องจากการใช้วิธีการที่รุนแรง โหดร้ายกับมนุษย์ที่ถูกนำมาค้าเป็นทาส ต่อมาในช่วงศตวรรษที่ 20 เกิดสงครามโลกครั้งที่สองมีการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์มนุษย์ชาวยิว หรือ เหตุการณ์สังหารหมู่หนานกิง เป็นเหตุการณ์ที่แสดงถึงการเลือกปฏิบัติต่อมนุษย์ที่ต่างเผ่าพันธุ์ต่างเชื้อชาติที่ถือว่าเป็นศัตรูซึ่งถือว่าเป็นเหตุการณ์ที่มีการละเมิดคุณค่าของความเป็นมนุษย์อย่างร้ายแรง ส่งผลให้ประชาคมโลกตระหนักถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากขึ้น และเมื่อมีการรวมตัวกันของอารยประเทศเป็นองค์การสหประชาชาติ

จึงเริ่มเข้าสู่กระบวนการทำให้การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ดังจะเห็นได้จาก ส่วนของอารัมภบทของกฎบัตรสหประชาชาติ (UN Charter) ที่ได้แสดงให้เห็นและรับรองหลักการ การศรัทธาในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และคุณค่าของความเป็นมนุษย์ นอกจากนี้ในปฏิญญาสากล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Human Rights Declaration, 1948 (พ.ศ. 2546)) ได้บัญญัติไว้อย่างมีนัยสำคัญ ในคำปรารภ (Preamble) ข้อแรกโดยให้มีการตระหนักถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่มีมาตั้งแต่กำเนิด ตลอดจนความเท่าเทียมและเสมอภาค ของมนุษยชาติ และยืนยันว่ามนุษย์ทุกคนล้วนเกิดมาอย่างเสรี มีความเท่าเทียมกันในศักดิ์ศรีและสิทธิเสรีภาพ

สำหรับประเทศไทยนั้น เป็นภาคีสมาชิกสหประชาชาติได้ร่วมลงมติในสมัชชาสหประชาชาติ เพื่อรับรองประกาศใช้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2546) และแม้ว่าปฏิญญา ดังกล่าวมิใช่สนธิสัญญาระหว่างประเทศอันไม่ก่อให้เกิดพันธกรณีทางกฎหมาย ให้ประเทศไทยปฏิบัติตามแต่ก็เป็นจารีตประเพณีระหว่างประเทศที่ถือปฏิบัติกัน ประเทศไทย ในสถานะของการเป็นภาคีสหประชาชาติ จึงเคารพต่อหลักการของปฏิญญาดังกล่าวและได้นำ หลักการดังกล่าวมาอนุวัติการกฎหมายสูงสุดของประเทศ คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ได้มีบัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช 2540 และแม้จะมีการตรารัฐธรรมนูญใหม่ในปีพุทธศักราช 2550 และฉบับปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ก็ยังคงมีบทบัญญัติคุ้มครองศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ไว้ในมาตรา 4 ว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” ทำให้คนไทยทุกคนได้รับการปกป้องและคุ้มครองอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน และถือได้ว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีคุณค่าสูงสุดของรัฐธรรมนูญที่จะยืนยันถึง การใช้อำนาจรัฐใด ๆ ให้เกิดการคุ้มครองจะต้องคำนึงถึงด้วยและการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงไม่อาจทำได้ในทุกกรณี การละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการไม่ยอมรับ สถานะความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ทำให้คุณค่าความเป็นมนุษย์อันเป็นคุณค่าอันสูงสุดถูกลดค่าลง โดยไม่จำกัดในวิธีกระทำ และไม่คำนึงว่าผู้ถูกละเมิดนั้นจะยินยอมด้วยหรือไม่ก็ตาม

ความเป็นมนุษย์ที่พึงจะได้รับความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามกฎหมายทั่วไป จะเริ่มต้นเมื่อมีสภาพบุคคลตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ในกรณีของประเทศไทยเริ่มนับสภาพบุคคล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 15 คือเมื่อมีการคลอดจากครรภ์มารดาและอยู่รอด เป็นทารก แต่จุดเริ่มต้นของความเป็นมนุษย์นั้นมีแนวคิดที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในทางการแพทย์ คำนึงถึงโอกาสในการอยู่รอดเป็นทารกที่พร้อมจะมีชีวิตเป็นคนต่อไป ซึ่งคือระยะเวลาที่ตัวอ่อนที่ เกิดจากการปฏิสนธิได้ทำการฝังตัวในผนังมดลูกของผู้เป็นมารดาคือช่วงเวลาประมาณ 14 วันนับแต่ มีการปฏิสนธิ ส่วนในทางศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลามนั้นความเป็นมนุษย์เกิดขึ้น

เมื่อมีการปฏิสนธิเกิดขึ้นและมีดวงวิญญาณมาจุติหรือสถิตในตัวอ่อน สำหรับปรัชญาของจีนนั้น แม้จะไม่ได้กล่าวถึงจุดเริ่มต้นของความเป็นมนุษย์ว่ามีจุดเริ่มต้น ณ เวลาใด แต่ความเชื่อที่ว่าชีวิตในครรภ์มารดาก็นับเป็นหนึ่งชีวิตเพราะเมื่อเด็กทารกได้คลอดจากครรภ์มารดาแล้วก็จะมียายุได้ 1 ปี นับตั้งแต่การคลอด ด้วยเหตุดังกล่าวจึงเท่ากับยอมรับว่าทารกในครรภ์มารดาถือเป็นมนุษย์คนหนึ่งเช่นกัน การสิ้นสุดของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นจะไม่สิ้นสุดลงเมื่อตายแต่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นยังคงอยู่โดยไม่มีบุคคลใดจะมากระทำการละเมิดต่อความมีคุณค่าของมนุษย์จนถูกกดทอนลงไป เสมือนเป็นสิ่งของได้แต่อย่างไร

ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่มีการบัญญัติถึงการคุ้มครองบุคคลประเภทต่าง ๆ จะเห็นได้ว่ามีกลุ่มบุคคลอยู่สองประเภทที่จะได้รับการคุ้มครองที่แตกต่างในลักษณะของการได้รับการรับรองสิทธิและการดูแลจากรัฐที่มากกว่าบุคคลปกติโดยไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม กล่าวคือ ประเภทแรกกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและผู้ยากไร้ บุคคลกลุ่มนี้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้กำหนดนิยามผู้ด้อยโอกาสและผู้ยากไร้ ไว้ดังนี้ ผู้ด้อยโอกาส หมายความว่า ผู้ที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน และได้รับผลกระทบในด้านเศรษฐกิจสังคม การศึกษา สาธารณสุข การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม ภัยธรรมชาติ และภัยสงคราม รวมถึงผู้ขาดโอกาสที่จะเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานของรัฐ ตลอดจนผู้ประสบปัญหาที่ยังไม่มีองค์กรหลักรับผิดชอบอันจะส่งผลให้ไม่สามารถดำรงชีวิตได้เท่าเทียมกับผู้อื่น และคนยากไร้ หมายความว่า บุคคลที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในการดำรงชีวิตตามความต้องการพื้นฐานขั้นต่ำที่ทุกคนในสังคมควรได้รับ กลุ่มบุคคลกลุ่มนี้รัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐต้องเข้าไปช่วยเหลือในการดำรงชีพและให้ได้รับการดูแลให้สามารถมีชีวิตโดยมีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมในระดับหนึ่ง และบุคคลอีกกลุ่มหนึ่ง คือ ประชากรกลุ่มเปราะบาง ประกอบไปด้วย เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และคนพิการ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลในสังคมที่มีลักษณะหรือสภาพทางชีวภาพที่อ่อนแอหรือไม่สามารถพึ่งตนเองได้เพราะเหตุแห่งอายุ ความเจ็บป่วย หรือความพิการทางกาย พิกัดทางสติปัญญา หรือพิการทางจิต จนไม่สามารถที่จะปกป้องหรือช่วยเหลือตนเองได้ ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้ด้วยลักษณะหรือสภาพทางกายหรือจิตใจที่เปราะบาง ส่งผลให้ไม่มีความสามารถในการต่อสู้หรือช่วยเหลือตนเองให้พ้นจากอันตรายที่เกิดจากการกระทำของผู้อื่นได้เพียงพอเช่นเดียวบุคคลปกติทั่วไป ดังนั้น ผู้กระทำส่วนใหญ่จึงมุ่งที่จะกระทำความผิดต่อบุคคลเหล่านี้เพราะกระทำความผิดสำเร็จได้ง่ายและสะดวกกว่ากระทำต่อบุคคลปกติทั่วไป ซึ่งการที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้มีการคุ้มครองและดูแลกลุ่มบุคคลทั้งสองกลุ่มให้แตกต่างจากบุคคลปกติเท่ากับว่ากลุ่มบุคคลเหล่านี้ด้วยสภาพ ข้อบกพร่องหรือความเปราะบาง รัฐจำเป็นต้องมีมาตรการพิเศษเพื่อยกระดับ

ให้กลุ่มคนเหล่านี้มีมาตรฐานในการดำรงชีวิตให้ใกล้เคียงกับคนปกติซึ่งเป็นหลักการของความเสมอภาคที่จะทำให้ทุกคนมีมาตรฐานในชีวิตที่เสมอภาคใกล้เคียงกัน

ประชากรในกลุ่มเปราะบางที่ถือเป็นประชากรที่เป็นประชากรกลุ่มสำคัญที่จะเป็นอนาคตของชาติก็คือ กลุ่มประชากรเด็ก ข้อมูลจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (ณ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2563) ประเทศไทยมีเด็กอายุตั้งแต่ 0-17 ปี จำนวนทั้งสิ้น 13,606,547 คน จากจำนวนประชากรทั้งประเทศจำนวน 66,186,727 คน คิดเป็นร้อยละ 20.56 ของประชากรทั้งหมด ประชากรที่เป็นเด็กซึ่งมีจำนวนมากนี้ส่วนกำลังเติบโตขึ้นมาทดแทนผู้ใหญ่และจะเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไปในอนาคต จึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของประเทศชาติ หากเด็กไม่ได้รับการเลี้ยงดูและไม่ได้รับความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนเองที่เหมาะสม เด็กเหล่านี้ก็จะกลายเป็นทรัพยากรบุคคลที่ไม่มีคุณภาพแก่สังคมในชาติและเป็นภาระต่อความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ จึงไม่สามารถที่จะพัฒนาประเทศชาติให้เจริญไปได้เท่าที่ควร ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดีได้รับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพ เด็กก็จะเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของชาติในอนาคต ส่งผลให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองมั่นคงและพัฒนาต่อไปอย่างดี ดังนั้น เด็กจึงอยู่ในสถานะที่เป็นสิ่งที่มีคุณค่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญที่ต้องให้การปกป้องคุ้มครองและส่งเสริมให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาและเติบโตอย่างเต็มศักยภาพเพื่อจะเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของชาติในภายภาคหน้าต่อไป ประกอบกับเด็กเป็นผู้ไร้เดียงสา อ่อนด้อยทั้งวัยวุฒิและประสบการณ์ มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นในลักษณะของการพึ่งพิง เพื่อให้ได้รับการตอบสนองในความต้องการและความจำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการเติบโตตามวัย มีลักษณะหรือสภาพทางกายหรือจิตใจที่เปราะบาง อ่อนแอ มีกำลังน้อยหรือไม่สามารถเข้าใจการกระทำของผู้อื่น ส่งผลให้เด็กไม่มีความสามารถในการต่อสู้หรือช่วยเหลือตนเองให้พ้นจากอันตรายที่เกิดจากการกระทำของผู้อื่นได้เพียงพอเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ดังนั้น ผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่จึงมุ่งที่จะกระทำความผิดต่อเด็กซึ่งกระทำความผิดสำเร็จได้ง่าย เด็กจึงมักตกเป็นเหยื่อของการถูกล่วงละเมิดและการแสวงหาประโยชน์เสมอ

ความสำคัญของการคุ้มครองสิทธิเด็กเป็นพิเศษนั้น เป็นที่ยอมรับในระดับสากลว่าเด็กเป็นกลุ่มบุคคลที่ต้องได้รับการดูแลและการปฏิบัติที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ โดยหลักการดังกล่าวปรากฏในกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2546) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2546) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1959 (พ.ศ. 2502) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 (พ.ศ. 2532) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในมาตรา 4 ก็ได้บัญญัติชัดเจนว่าสำหรับประเทศไทยแล้วศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ถือว่ามีความสำคัญต่อปวงชนชาวไทยทุกคนซึ่งรวมถึงเด็กด้วย และ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยังบัญญัติคุ้มครองเด็กไว้เป็นพิเศษ ดังปรากฏในมาตรา 27 วรรคสี่ ที่บัญญัติให้มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ให้แก่เด็กย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และมาตรา 71 วรรคสาม ที่บัญญัติให้รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน และกลุ่มเปราะบาง ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้ง ให้การบำบัดฟื้นฟูและเยียวยาผู้ถูกกระทำการดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม การกระทำล่วงละเมิดต่อเด็กในประเทศไทยยังคงเกิดขึ้นในหลายรูปแบบ และมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ

1) การล่วงละเมิดจากบุคคลในครอบครัว การล่วงละเมิดต่อเด็กมักเกิดจากบุคคลใกล้ชิดที่มีความสัมพันธ์ในลักษณะที่เด็กต้องพึ่งพิง โดยการล่วงละเมิดต่อเด็กจากคนในครอบครัวมีทั้งด้านการทำร้ายร่างกาย จิตใจ และการล่วงละเมิดทางเพศ

2) การล่วงละเมิดด้านการทำร้ายร่างกาย เป็นการใช้กำลังทำร้ายร่างกายเด็ก เช่น ตะบอย ทบตี ใช้นุหรีจี้ หรือใช้น้ำร้อนราดเด็ก ล่ามโซ่เด็ก ซึ่งทำให้เด็กได้รับความเจ็บปวดทางร่างกาย บ่อยครั้งที่พบบาดแผลรุนแรงต่อเด็ก ได้แก่ รอยฟกช้ำ กระดูกหัก รอยไหม้ รอยแตก หรือ หากเด็กถูกทำร้ายอย่างรุนแรงที่ศีรษะหรืออวัยวะภายในบอบช้ำอาจทำให้เด็กพิการหรือเสียชีวิตได้ ซึ่งประเด็นการทำร้ายร่างกายเด็กนั้นปรากฏในข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติต่อรายงานผลการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ฉบับที่ 3-4 ของประเทศไทย ซึ่งเป็นรายงานฉบับล่าสุด โดยมีความกังวลต่อประเทศไทยในเรื่องของความรุนแรงทางกายต่อเด็ก ที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1567 ได้ยอมให้มีการลงโทษเด็กในครอบครัวได้ หากพอสมควรและเป็นไปเพื่อสร้างวินัยให้กับเด็ก ซึ่งในระดับสากลถือว่าการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นอกจากนี้การละเลยทอดทิ้งเด็ก โดยไม่ดูแลเอาใจใส่เด็ก ไม่จัดหาอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ไม่ดูแลด้านสภาพความเป็นอยู่ ความปลอดภัยให้เด็ก ไม่ให้เด็กได้รับการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วยก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้านการทำร้ายร่างกาย

3) การล่วงละเมิดด้านการทำร้ายทางจิตใจ เช่น การบังคับ ชูเชิญ การด่าทอ การกักขัง หน่วงเหนี่ยว จำกัดเสรีภาพ ไล่ออกจากบ้าน การกลั่นแกล้ง รวมถึงการกลั่นแกล้งผ่านพื้นที่ออนไลน์ หรือ Cyberbullying โดยการนำเข้าสู่ข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เพื่อล้อเลียน ดูถูก สร้างความเกลียดชัง ความเสื่อมเสียอับอาย ถูกเหยียดหยาม การทำร้ายทางจิตใจจึงอาจเกิดขึ้นผ่านการใช้คำพูดหรือข้อความที่รุนแรงหรือเกลียดชังจากผู้ปกครองหรือบุคคลอื่นทั้งการสื่อสารโดยตรงกับเด็กหรือการคุกคามผ่านการใช้สื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์

4) การล่วงละเมิดด้านเพศ ได้แก่ การทำอนาจาร การล่วงเกินทางเพศ การข่มขืนเด็ก ตลอดจนการบังคับ หลอกลวงเด็กให้มีเพศสัมพันธ์กับผู้อื่น หรือบังคับให้เด็กขายบริการทางเพศ

5) การล่วงละเมิดด้านการใช้แรงงานโดยไม่เป็นธรรม ซึ่งผู้ประกอบการมักลักลอบใช้แรงงานเด็กเพื่อประหยัดต้นทุน ประกอบกับปัจจัยทางเศรษฐกิจหรือความยากจนเป็นปัจจัยที่ทำให้เด็กเข้าสู่ตลาดแรงงานและถูกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม บังคับใช้แรงงานอย่างทารุณโหดร้าย หรือถูกใช้แรงงานเยี่ยงทาส

6) การล่วงละเมิดด้านการค้ามนุษย์ เป็นการมองเด็กเป็นเพียงสินค้าในการซื้อขาย เพื่อนำไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ทั้งนำเด็กไปค้าประเวณี นำไปผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก นำไปเป็นทาส นำไปขอราน การตัดอวัยวะเด็กเพื่อการค้า บังคับใช้แรงงานหรือบริการอย่างทารุณโหดร้าย

ผลกระทบจากการที่เด็กถูกระทำการล่วงละเมิดจะส่งผลกระทบต่อเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจไปตลอดชีวิต และยังทำลายโครงสร้างการพัฒนาการทางสมองของเด็ก บั่นทอนความสามารถในการเรียนรู้ เด็กจะมีการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางร่างกายที่ผิดปกติ มีผลต่อสุขภาพในระยะยาว อีกทั้งอาจเป็นสาเหตุของโรคทางจิตเวช มีภาวะซึมเศร้าและพฤติกรรมการทำร้ายตนเอง ทำร้ายผู้อื่นหรือฆ่าตัวตาย นอกจากนี้ยังอาจส่งผลให้มีพฤติกรรมเสี่ยงในรูปแบบต่าง ๆ เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น และอาจส่งผลให้เด็กเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่ใช้ความรุนแรง พฤติกรรมก้าวร้าวต่อต้านสังคม หรือกลายเป็นพ่อแม่ที่ทำร้ายลูกของตน นอกจากนี้ผลกระทบจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ อาจเกิดโรคทางเพศสัมพันธ์หรือตั้งครรภ์ได้ และยิ่งเสี่ยงต่อการมีอาการผิดปกติทางเพศ โดยแสดงพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ส่วนหนึ่งเมื่อเติบโตขึ้นจะถูกชักจูงไปขายบริการ เด็กผู้ชายจำนวนหนึ่งพัฒนามาเป็นผู้กระทำที่จะทำร้ายทางเพศกับผู้อื่นต่อไป ซึ่งผลที่เกิดขึ้นกับเด็กไม่ว่ารูปแบบใดย่อมกระทบต่อตัวเด็กทำให้ทรัพยากรบุคคลของประเทศในอนาคตไม่มีคุณภาพ และยังส่งผลกระทบต่อครอบครัวของเด็ก ส่งผลต่อสังคมและประเทศชาติ ทำให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่ไม่ปลอดภัย ประชากรไม่มีคุณภาพ ไม่สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อประเทศชาติอีกด้วย

ทั้งนี้ ประเทศไทยมีกฎหมายที่บัญญัติคุ้มครองสิทธิของเด็กจากการถูกล่วงละเมิดต่อเด็ก โดยบัญญัติให้เป็นความผิดในหลายฐานความผิด เช่น ประมวลกฎหมายอาญาที่บัญญัติถึงการกระทำความผิดต่อชีวิต ร่างกาย และจิตใจของเด็ก โดยเป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์เพื่อเป็นการป้องกันและคุ้มครองสังคมให้เกิดความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562 ที่บัญญัติถึงการกระทำความผิด

ในรูปแบบของความรุนแรงในครอบครัว โดยเป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์เพื่อแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่มีความละเอียดอ่อนซับซ้อนเกี่ยวกับบุคคลใกล้ชิดมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการทำร้ายร่างกายระหว่างบุคคลโดยทั่วไปและมุ่งเน้นที่จะรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ได้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ที่บัญญัติถึงการกระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์ทางเพศต่อเด็กโดยมิชอบ โดยเป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษผู้ที่ทำการค้ามนุษย์และแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ที่บัญญัติถึงการกระทำความผิดในการใช้แรงงานโดยไม่เป็นธรรม โดยเป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองการใช้แรงงานเด็กให้เป็นธรรมและเหมาะสมกับสภาพของเด็กแต่ละวัย จะเห็นได้ว่ากฎหมายเหล่านี้ได้บัญญัติการกระทำความผิดสำหรับการกระทำล่วงละเมิดต่อเด็กในหลายฐานความผิดแต่ไม่มีฐานความผิดละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ทั้ง ๆ ที่การกระทำความผิดเหล่านั้นส่งผลไปด้วยการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อยู่ด้วย นอกจากนี้กฎหมายที่มีอยู่เหล่านี้มีเจตนารมณ์ หลักการและเหตุผลที่แตกต่างกัน แต่ไม่มีบทบัญญัติใดที่มีเจตนารมณ์ที่แสดงถึงการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กไว้เป็นการเฉพาะเลย จากเหตุผลดังกล่าวเมื่อมีการล่วงละเมิดตามกฎหมายเหล่านี้ ผู้ละเมิดจะรับผิดชอบตามลักษณะความผิดของกฎหมายนั้นเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่ความผิดเหล่านั้นส่งผลไปด้วยการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กแต่ก็ไม่สามารถที่จะลงโทษผู้กระทำละเมิดกับเด็กในฐานความผิดนี้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิเด็กเป็นการเฉพาะ คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เมื่อวิเคราะห์แล้วไม่พบว่ามีบทบัญญัติถึงการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กไว้เป็นการเฉพาะ มีเพียงการบัญญัติคุ้มครองสิทธิเด็กไว้อย่างกว้าง กล่าวคือ มีการกำหนดการกระทำความผิดที่มีโทษทางอาญาในกรณีที่เป็นการเลี้ยงดูโดยมิชอบและการกระทำที่เป็นการทำร้ายร่างกายเด็ก “จนน่าจะเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจเด็ก” หรือ “ในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ” โดยบัญญัติบทลงโทษไว้เพียงจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท ทั้ง ๆ ที่กฎหมายฉบับนี้ควรจะเป็นกฎหมายกลางที่ใช้ในการคุ้มครองสิทธิเด็กในทุกมิติ

กฎหมายของประเทศไทยในปัจจุบันยังมีข้อบกพร่องอันเกิดจากทั้งตัวบทบัญญัติของกฎหมาย การบังคับใช้และการตีความกฎหมายที่ยังไม่มีเจตนารมณ์ถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กไว้เป็นการเฉพาะ ทำให้ไม่สามารถคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังพบสถานการณ์การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กของประเทศไทยที่มีความรุนแรงและเกิดขึ้นจำนวนมาก จึงเห็นได้ว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กภายใต้บริบทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยยังคงเป็นเพียงหลักการที่บัญญัติตามแนวทางของรัฐธรรมนูญ

เท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติอาจมิได้มีสถานะเป็นคุณค่าสูงสุดของรัฐธรรมนูญ เนื่องจากทัศนคติ ทั้งของรัฐและประชาชนที่มีต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก รวมทั้งการไม่มีกฎหมายและ มาตรการในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กที่ชัดเจน การจะนำตัวผู้ที่กระทำละเมิดไป ดำเนินคดีและลงโทษจึงสามารถทำได้เพียงเท่าที่กฎหมายฉบับนั้น ๆ กำหนดไว้เท่านั้น การละเมิด ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กจึงไม่มีสภาพบังคับ ไม่สามารถจะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ในฐานความผิดดังกล่าวได้จริง

ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมีแนวคิดที่จะทำการศึกษาและวิจัยเพื่อหาคำตอบในการคุ้มครอง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก โดยการศึกษาและวิจัยเพื่อนำไปสู่การพัฒนากฎหมายเพื่อการ คุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก เพื่อให้เป็นกฎหมายของประเทศที่สามารถคุ้มครองศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ให้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามหลักสากล

1.2 ความสำคัญของปัญหา

จากความเป็นมาของปัญหาตามที่กล่าวมาแล้วในข้อ 1.1 นั้น การวิจัยเห็นถึงความสำคัญ ที่สมควรจะมีการพัฒนากฎหมายคุ้มครองสิทธิเด็กที่มีอยู่ให้เกิดการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ของเด็กจากการถูกล่วงละเมิด เพื่อจะได้เป็นกฎหมายที่กำหนดถึงหลักเกณฑ์การกระทำที่เป็นการ ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก ให้เกิดการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก ได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีศักยภาพอย่างแท้จริง โดยการวิจัยมีแนวคิดที่จะทำการศึกษาและวิจัย เพื่อให้ได้คำตอบที่นำไปสู่การพัฒนากฎหมายเพื่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก ดังนั้น การวิจัยนี้จึงกำหนดประเด็นการวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบ ดังต่อไปนี้

1.2.1 ปรัชญา แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยกำหนดให้มีการศึกษาและวิจัย แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่จะนำไปสู่คำตอบสำหรับการจัดทำเป็นกฎหมายคุ้มครองศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ของเด็ก

1) ปรัชญากฎหมายธรรมชาติ

ปรัชญากฎหมายธรรมชาติ เป็นปรัชญาที่ว่าด้วยสิทธิตามธรรมชาติที่เป็นสิ่งที่ เหนือกว่าสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ดังนั้นการมีกฎหมายที่มนุษย์สร้างขึ้นมานั้นจะอยู่เหนือธรรมชาติ ไม่ได้เพราะธรรมชาติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและมีอยู่ตามธรรมชาติไม่มีผู้ใดสร้างขึ้นมา ปรัชญากฎหมาย ธรรมชาติให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์ เนื่องจากมนุษย์มีคุณค่าเฉพาะในตัวเอง สามารถ กำหนดตนเองได้โดยอิสระ สิทธิในชีวิตและร่างกาย เสรีภาพและความเสมอภาคของมนุษย์ เป็นสิ่งที่มีมาพร้อมกับความเป็นมนุษย์ มนุษย์จึงมีเกียรติภูมิ มีศักดิ์ศรีในตัวเอง เรียกว่าศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ เมื่อมนุษย์มีคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์เกิดขึ้นแล้ว คุณค่าดังกล่าวก็ย่อมได้รับ

การปกป้องคุ้มครอง ปรัชญากฎหมายธรรมชาติจึงมีความสำคัญที่ต้องนำมาวิเคราะห์ในงานวิจัย ในการทำความเข้าใจถึงความหมายที่มา และวิวัฒนาการของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อนำไป พิสูจน์เหตุผลของการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กและกำหนดลักษณะของ องค์ประกอบของการกระทำที่เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก

2) แนวคิด

(1) แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม

แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมเป็นแนวคิดที่จะใช้รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร ให้เป็นเครื่องมือในการกำหนดรูปแบบการปกครองและกำหนดกลไกอันเป็นโครงสร้างพื้นฐาน ในการจัดองค์กรบริหารรัฐ ถือว่ารัฐธรรมนูญเป็นกฎเกณฑ์สูงสุดของประเทศสร้างความเชื่อมโยง ระหว่างรัฐในฐานะที่เป็นผู้ปกครองที่มีอำนาจสูงสุดกับประชาชนผู้อยู่ภายใต้การปกครอง รัฐต้อง รับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ตลอดจนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อยู่ภายใต้การปกครอง และประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการปกครอง สารสำคัญของแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยมคือ การรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ แนวคิด รัฐธรรมนูญนิยมจึงมีความสำคัญที่ต้องนำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยเพื่อนำไปหาคำตอบของการกำหนด หลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กอันมีการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ

3) ทฤษฎี

(1) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการ เป็นทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานในการประเมิน พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงวัย โดยทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมี ดังนี้

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ ฟรอยด์ อธิบายว่าความต้องการหรือ สัญชาตญาณทางเพศเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพเนื่องจากสัญชาตญาณทางเพศเป็น พลังผลักดันให้คนแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อลดแรงขับนั้น ในแต่ละวัยของพัฒนาการตั้งแต่วัย ทารกถึงวัยรุ่น ในวัยเด็กมีแหล่งที่เด็กจะเกิดความสุข ความพึงพอใจบริเวณอวัยวะในแต่ละระยะ ไม่เหมือนกัน ซึ่งเด็กจะต้องผ่านเป้าหมายแต่ละระยะ ถ้าเด็กไม่บรรลุเป้าหมายก็จะทำให้เด็กยึดติด อยู่กับระยะนั้น และการพัฒนาในระยะต่อไปไม่ดี มีผลต่อการปรับตัวทางจิตสังคมเมื่อเติบโตขึ้น โดยฟรอยด์ ได้แบ่งเด็กออกเป็น 5 ระยะ

ทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริก อีริกสัน โดยมีแนวคิดว่าการพัฒนาการ ทางจิตสังคมของบุคคลในแต่ละระยะจะเผชิญปัญหาภาวะวิกฤติต่าง ๆ ที่ต้องใช้ความพยายามเพื่อ จะแก้ไขให้หมดไป ถ้าเกิดความคับข้องใจไม่ได้รับการแก้ไขอาจทำให้พัฒนาการขั้นต่อไปเกิด ความล่าช้า โดยได้แบ่งพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางสังคมและจิตใจ เป็น 8 ระยะ

ทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดสติปัญญาของพือาเจต์ โดยมีแนวคิดที่พัฒนาการทางสติปัญญาเป็นไปตามระบบของวุฒิภาวะและการเรียนรู้ของเด็ก โดยได้แบ่งลำดับขั้นการพัฒนาออกเป็น 4 ระยะ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กมีความสำคัญที่จะทำให้ทราบถึงสภาวะของเด็กทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจในแต่ละช่วงวัย ซึ่งมีความแตกต่างทั้งในส่วนของร่างกายที่จะปกป้องคุ้มครองตัวเองได้เพียงใดในแต่ละช่วงวัย และในด้านของจิตใจที่มีการพัฒนาไปถึงขั้นที่สามารถตระหนักถึงการกระทำละเมิดจากผู้อื่นหรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสภาพจิตใจของเด็กในแต่ละช่วงวัยมากน้อยเพียงใด จึงต้องนำทฤษฎีนี้มาวิเคราะห์ในงานวิจัยเพื่อหาคำตอบการกำหนดหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กในแต่ละช่วงวัย

(2) ทฤษฎีการลงโทษ

ทฤษฎีการลงโทษเป็นทฤษฎีที่บอกถึงเหตุผลในการลงโทษผู้ที่กระทำความผิด เพื่อให้มีความเหมาะสมกับการกระทำความผิด เขี้ยวและสังคม โดยมี 4 ทฤษฎีที่สำคัญ กล่าวคือ 1) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retributive Theory) 2) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence Theory) 3) ทฤษฎีการตัดโอกาสของผู้กระทำผิด (Incapacitation Theory) 4) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitative Theory) ทฤษฎีการลงโทษมีความสำคัญที่ต้องนำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยในการหาคำตอบของการกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษที่เหมาะสมเพื่อเป็นการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(3) ทฤษฎีรัฐและอำนาจรัฐ

ทฤษฎีรัฐและอำนาจรัฐ เป็นทฤษฎีที่พิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน รัฐสามารถที่จะใช้อำนาจปกครองเหนือประชาชนของตนได้อย่างเต็มที่ โดยเครื่องมือในการปกครองของรัฐคือกฎหมาย ที่รัฐเท่านั้นจะเป็นผู้บัญญัติได้ ทฤษฎีนี้จึงมีความสำคัญที่ต้องนำมาวิเคราะห์ในงานวิจัย เนื่องจากการจะคุ้มครองเด็กได้นั้นจำเป็นจะต้องมีการออกกฎหมายเพื่อนำมาบังคับใช้กับประชาชนและรัฐเท่านั้นเป็นผู้ที่จะออกกฎหมายเพื่อให้มีบทบัญญัติเป็นการป้องกัน ควบคุม และกำกับดูแลหากมีผู้ล่วงละเมิดต่อเด็กได้

(4) ทฤษฎีรัฐเป็นบิดามารดาของเด็กทุกคน

ทฤษฎีรัฐเป็นบิดามารดาของเด็กทุกคน เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงว่าโดยปกติแล้วอำนาจปกครองย่อมอยู่ที่บิดามารดา แต่ในบางกรณีรัฐต้องเข้ามาแทรกแซงระบบครอบครัว โดยรัฐเชื่อว่าคนมีอำนาจเหนือเด็กทุกคนในรัฐ และเด็กทุกคนถือเป็นทรัพยากรของรัฐ รัฐจะต้องให้ความปกป้อง

คุ้มครองเด็กทุกคน ทฤษฎีรัฐเป็นบิดามารดาของเด็กทุกคน จึงเป็นประเด็นการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นว่ารัฐมีหน้าที่เข้ามาแทรกแซงอำนาจของผู้ปกครองของเด็กได้หากเป็นไปได้เพื่อประโยชน์ของเด็ก

4) หลักการ

(1) หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นหลักการที่สะท้อนถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีเหตุผลแตกต่างจากสัตว์อื่น คุณค่าของความเป็นมนุษย์มีอยู่ในตัวของมนุษย์ทุกคน ตั้งแต่สภาวะของความเป็นมนุษย์ได้เกิดขึ้น ไม่สามารถพรากออกจากตัวมนุษย์ได้ จะสละหรือโอนให้บุคคลอื่นไม่ได้ เมื่อมนุษย์มีคุณค่าย่อมมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ โดยศักดิ์ศรีดังกล่าวจะต้องมีความเสมอภาคที่จะได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นหลักการที่มีความสำคัญสูงสุดของความเป็นมนุษย์จึงได้มีการบัญญัติรับรองคุ้มครองไว้ในกฎหมายสูงสุดคือรัฐธรรมนูญของหลายประเทศรวมถึงประเทศไทยด้วย และเมื่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิ่งที่จะต้องได้รับความคุ้มครองกับมนุษย์ทุกเพศ ทุกวัย จึงรวมถึงเด็กที่จะต้องได้รับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนด้วยเช่นกัน หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงเป็นหลักการที่นำมาวิเคราะห์เพื่อให้มีความชัดเจนว่าเหตุใดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องได้รับการคุ้มครองและการกระทำใดที่ถือเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก

(2) หลักสิทธิมนุษยชน

หลักสิทธิมนุษยชนเป็นหลักการที่พัฒนามาจากหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นหลักการเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ โดยหลักสิทธิมนุษยชนมุ่งเน้นที่ว่ามนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย รวมถึงความเสมอภาคตามธรรมชาติ ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นสิทธิธรรมชาติที่มนุษย์ทุกคนมีและไม่สามารถจะโอนไปได้ รวมทั้งอยู่เหนือกฎหมายและเหนืออำนาจรัฐ หลักสิทธิมนุษยชนจึงมีความสำคัญที่ต้องนำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยในการทำความเข้าใจศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในรูปแบบที่เป็นรูปธรรม เพื่อนำไปกำหนดลักษณะขององค์ประกอบของการกระทำที่เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก

(3) หลักนิติรัฐ

หลักนิติรัฐ เป็นหลักการของการปกครองโดยกฎหมาย ซึ่งหลักนิติรัฐเป็นหลักการสำคัญของการปกครองในระบอบเสรีนิยมประชาธิปไตย เป็นหลักการของรัฐที่มีระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดเพื่อวัตถุประสงค์ในการกำกับและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเป็นสำคัญ โดยการกระทำขององค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องชอบด้วยกฎหมาย ฝ่ายปกครองไม่สามารถใช้วิธีการอื่นนอกจากที่กฎหมายกำหนดให้กระทำต่อปัจเจกชนได้ จึงมีความสำคัญที่ต้องนำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยในการหาคำตอบ

ของการกำหนดหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการคุ้มครองศักดิ์ความเป็นมนุษย์ของเด็กและการบัญญัติกฎหมายเพื่อคุ้มครองศักดิ์ความเป็นมนุษย์ของเด็ก

(4) หลักความเสมอภาค

หลักความเสมอภาค เป็นหลักการที่พัฒนามาจากหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่เห็นว่ามนุษย์ทุกคนมีคุณค่าในตนเอง มนุษย์กำเนิดมาอย่างมีความเสมอภาคกันตามธรรมชาติและทุกคนจะต้องเคารพสิทธิและเสรีภาพระหว่างกัน จึงต้องมีความเสมอภาคที่จะได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทาง ความเชื่อ ศาสนา เชื้อชาติ ฐานะ รูปร่าง หรือเหตุอื่นใด เป็นหลักการที่เห็นว่าการปฏิบัติใด ๆ แก่บุคคลที่มีสาระสำคัญเหมือนกัน จะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ แต่การใช้หลักความเสมอภาค อาจมีความหลากหลายในการปฏิบัติ เนื่องจากสาระสำคัญของข้อเท็จจริงที่แตกต่างกันไป ดังนั้น การปฏิบัติแก่บุคคลตามหลักความเสมอภาคย่อมแตกต่างกันไป เช่น ประชากรกลุ่มเปราะบาง อาทิ เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และคนพิการ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลในสังคมที่มีลักษณะหรือสภาพทางชีวภาพที่อ่อนแอหรือไม่สามารถพึ่งตนเองได้ การที่กฎหมายบัญญัติให้มีการคุ้มครองและดูแลกลุ่มบุคคลดังกล่าวให้แตกต่างจากบุคคลปกติ ย่อมทำได้เพื่อให้มีมาตรการพิเศษเพื่อยกระดับให้กลุ่มคนเหล่านี้ มีมาตรฐานในการดำรงชีวิตให้ใกล้เคียงกับคนปกติซึ่งเป็นหลักการของความเสมอภาคที่จะทำให้ทุกคนมีมาตรฐานในชีวิตที่เสมอภาคใกล้เคียงกัน หลักความเสมอภาคจึงมีความสำคัญที่ต้องนำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยในการหาคำตอบของการกำหนดหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กซึ่งบางกรณีอาจมีความแตกต่างจากหลักเกณฑ์ที่นำไปใช้กับบุคคลทั่วไป

(5) หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก

หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก เป็นหลักการที่พัฒนามาจากแนวคิดของสำนักกฎหมายบ้านเมืองที่เห็นว่ากฎหมายที่มีการบัญญัติออกมานั้น เพื่อให้มีความชอบธรรม กฎหมายนั้นจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชน ซึ่งหลักดังกล่าวถูกนำมาใช้กับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็กด้วย หลักประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นหลักการที่กำหนดให้การกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจะต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ เป็นหลักการคุ้มครองสิทธิเด็กที่พัฒนามาจากในอดีตที่เห็นว่า เด็กมีฐานะเป็นเพียง “วัตถุแห่งสิทธิ” ของผู้ปกครอง ผู้ปกครองของเด็กย่อมมีสิทธิและอำนาจเหนือตัวเด็ก ต่อมาได้มีการพัฒนาแนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยเด็กกลายเป็น “ประธานแห่งสิทธิ” เด็กมีสิทธิในตัวเอง บุคคลใดจะมาละเมิดสิทธิของเด็กไม่ได้ และได้มีการบัญญัติไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 (พ.ศ. 2532) โดยกำหนดว่าทุกการกระทำที่เกี่ยวข้องกับเด็กไม่ว่าจะเป็น โดยทางตรงหรือทางอ้อมและไม่ว่าจะเป็น การกระทำโดยหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน ล้วนแล้วแต่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก

เป็นอันดับแรก ดังนั้น ส่งผลให้ประเทศไทยมีพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศที่ต้องปฏิบัติตามหลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก จึงมีความสำคัญที่ต้องนำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยในการหาคำตอบของการกำหนดหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กเพื่อให้เป็นไปตามหลักประโยชน์สูงสุดของเด็กที่เป็นหลักการสากลที่มีการกำหนดไว้

(6) หลักความได้สัดส่วน

หลักความได้สัดส่วน เป็นหลักการขั้นพื้นฐานสำคัญของกฎหมายที่ได้กำหนดขอบเขตการใช้อำนาจรัฐให้มีความสมดุลในการใช้อำนาจรัฐเพื่อให้เกิดความยุติธรรม โดยมีเจตนารมณ์เพื่อเป็นการให้หลักประกันในการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ แก่ประชาชน สิทธิและเสรีภาพของบุคคล อาจถูกจำกัดได้ในขอบเขตที่เหมาะสมและจำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ถูกต้องตามกฎหมาย หลักความได้สัดส่วนจึงเป็นประเด็นการวิเคราะห์เพื่อให้สามารถกำหนดหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้กับเด็ก โดยคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ไม่เข้มงวดหรือกระทบสิทธิของบุคคลอื่น ๆ เกินกว่าที่ควร รวมถึงการกำหนดระดับการลงโทษทางอาญากับผู้กระทำละเมิดต่อเด็กซึ่งเป็นประชากรกลุ่มเปราะบางที่ต้องมีการกำหนดให้มีอัตราโทษที่แตกต่างจากการกระทำความผิดกับบุคคลธรรมดา

1.2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายที่การวิจัยให้ความสำคัญในการวิเคราะห์มี 3 ส่วน คือ

1) กฎหมายไทย มีกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศที่มีบทบัญญัติในเรื่องการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กแต่ยังมีปัญหาในการนำไปใช้คุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเป็นรูปธรรม กับกฎหมายอื่น ๆ ที่บัญญัติคุ้มครองสิทธิของเด็กแต่ไม่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก จึงนำมาศึกษาวิเคราะห์ให้เห็นถึงสิ่งที่ยังไม่ชัดเจนและนำมาใช้ในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายต่อไป โดยมีกฎหมายดังนี้

(1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่มีการบัญญัติคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” และรัฐธรรมนูญฉบับต่อมาก็ได้นำหลักการดังกล่าวไปบัญญัติไว้ โดยรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีการบัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ถึง 3 มาตรา คือ มาตรา 4 ของบททั่วไป มาตรา 26 และมาตรา 28 ของหมวดว่าด้วยสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

(2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้แนวทางเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

(3) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้แนวทางเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพุทธศักราช 2550 แต่ได้บัญญัติไว้เพิ่มเติมเล็กน้อยใน มาตรา 4 โดยบัญญัติเป็น “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน”

(4) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้มีการบัญญัติถึงการมีสภาพบุคคลที่จะได้รับการคุ้มครองและมีสิทธิตามกฎหมาย ความสามารถของบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร และสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดาและบุตร

(5) ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญาได้มีการบัญญัติถึงการกระทำความผิดอาญาต่อเด็กซึ่งเกี่ยวพันกับการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กไว้ในหลายมาตรา เช่น การกระทำความผิดต่อชีวิตและร่างกายของเด็ก มาตรา 288 และมาตรา 295, การกระทำความผิดในด้านเพศต่อเด็ก มาตรา 277 วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 282 วรรคสองและวรรคสาม มาตรา 283 วรรคสองและวรรคสาม มาตรา 283 ทวิ วรรคหนึ่งและวรรคสอง มาตรา 285, การกระทำความผิดในด้านจิตใจต่อเด็ก มาตรา 293 และมาตรา 397, การละเลยทอดทิ้งเด็ก มาตรา 306

(6) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่บัญญัติคุ้มครองสิทธิเด็กให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 (พ.ศ. 2532) (The Convention of the Rights of the Child, 1989) โดยบัญญัติการคุ้มครองไว้อย่างกว้าง กล่าวคือ มีการกำหนดการกระทำความผิดที่มีโทษทางอาญาในกรณีที่เป็นกรณีร้ายแรงโดยมิชอบและการกระทำที่เป็นการทารุณกรรมเด็ก “จนน่าจะเกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจเด็ก” หรือ “ในลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ”

(7) พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองสิทธิสวัสดิภาพ และวิธีปฏิบัติต่อเด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัว รวมทั้งในส่วนของกระบวนการพิจารณาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ โดยมีแนวทาง การปฏิบัติที่แตกต่างจะศาลยุติธรรม

(8) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่มีความซับซ้อนในมิติของความสัมพันธ์ระหว่างคู่กรณีและสาเหตุของปัญหา โดยได้บัญญัติความผิดสำหรับการกระทำอันเป็นความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งรวมถึงบุคคลในครอบครัว กระทำ ความรุนแรงต่อเด็ก โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนาที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับ หรือใช้อำนาจครอบงำบุคคลลงกรรม แต่ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้ และสามารถกำหนดรูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนที่มีลักษณะแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญา โดยทั่วไป โดยให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัวและยับยั้งการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ได้ และเด็กและบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรมไม่ว่าใครจะเป็นผู้ก่อเหตุก็ตาม

(9) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว โดยเจตนารมณ์เพื่อปรับปรุงมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัวให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และกำหนดมาตรการในการส่งเสริม พัฒนา และคุ้มครองสถาบันครอบครัว เพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยกเลิกกฎหมายเดิม คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และออกกฎหมายนี้มาใช้แทน ซึ่งข้อมูล ณ เดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 กฎหมายฉบับนี้ยังอยู่ระหว่างการตราพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา 2 จึงยังไม่มีฉบับใช้และทำให้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไป

(10) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่บัญญัติเพื่อการปราบปรามการค้าประเวณี และเพื่อคุ้มครองบุคคล โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่อาจถูกล่อลวงหรือชักพาไปเพื่อการค้าประเวณี กำหนดโทษสำหรับบุคคลซึ่งกระทำชำเราโสเภณีเด็กในสถานการค้าประเวณี บุคคลซึ่งหารายได้จากการค้าประเวณีของเด็กและเยาวชน และบิดามารดาหรือผู้ปกครองซึ่งมีส่วนร่วมรู้เห็นเป็นใจในการจัดหาผู้อยู่ในความปกครองไปเพื่อการค้าประเวณี กับให้อำนาจศาลที่จะถอนอำนาจปกครองของบิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นเด็กเพราะเหตุที่มีส่วนร่วมรู้เห็นเป็นใจให้ผู้อยู่ในความปกครองกระทำการค้าประเวณี

(11) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่บัญญัติเพื่อเป็นการปราบปรามการค้ามนุษย์และกำหนดมาตรการในการปฏิบัติและเยียวยาสำหรับเหยื่อการค้ามนุษย์ โดยกฎหมายนี้ในส่วนของความผิดฐานค้ามนุษย์ที่เป็นเด็กนั้น กฎหมายกำหนดองค์ประกอบแตกต่างจากบุคคลทั่วไป โดยกำหนดให้เป็นความผิดที่เกี่ยวกับเด็กไว้ ตามมาตรา 6 คือกระทำกับเด็กอายุต่ำกว่า 18 โดยการจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ 8 รูปแบบ ได้แก่ (1) การค้าประเวณี (2) การผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก (3) การแสวงหาประโยชน์ทางเพศรูปแบบอื่น (4) การเอาคนลงเป็นทาสหรือให้มีฐานะคล้ายทาส (5) การนำคนมาขอตาน (6) การตัดอวัยวะเพื่อการค้า (7) การบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามมาตรา 6/1 (8) การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีด โดยกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ที่กระทำต่อเด็กไว้สูงกว่าโทษที่กระทำความผิดต่อผู้ใหญ่ นอกจากนี้ ได้บัญญัติฐานความผิดที่เกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานกับเด็กโดยไม่เป็นกรรมไว้ 2 ฐาน ความผิดคือ ความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ตามมาตรา 6/1 และความผิดฐานการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย บัญญัติไว้ในมาตรา 56/1

(12) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองแรงงานให้เป็นกรรม โดยกฎหมายนี้ได้วางหลักเกณฑ์ในการใช้แรงงานเด็กไว้ เช่น ไม่ให้มีการจ้างงานเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี เวลาคักพิเศษ ช่วงระยะเวลาที่ห้ามเด็กทำงาน ห้ามทำงานที่มีลักษณะอันตรายหรือทำงานในสถานที่ที่กำหนดและได้มีการเพิ่มอัตราโทษสำหรับความผิดเกี่ยวกับการการใช้แรงงานเด็ก

2) กฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ ที่เป็นหลักการสำคัญในการวิเคราะห์ถึงการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กในระดับสากลและที่ประเทศไทยมีพันธะที่จะต้องปฏิบัติตามคือ ปฏิญญาแห่งกรุงเจนีวาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1924 (พ.ศ. 2467) (The Geneva Declaration of the Rights of The Child, 1924) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) (Universal Declaration of Human Rights, 1948) ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) (Universal Declaration of Human Rights, 1948) ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1959 (พ.ศ. 2502) (The Declaration of the Right of the Child, 1959) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 (พ.ศ. 2532) (The Convention of the Rights of the Child, 1989) อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 138 ว่าด้วยอายุขั้นต่ำ ค.ศ. 1973 (พ.ศ. 2516) (Minimum Age Convention, 1973 (No. 138)) และอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 182 ว่าด้วยการห้ามและการดำเนินการโดยทันที เพื่อขจัดรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก ค.ศ. 1999 (พ.ศ. 2542) (Worst Forms of Child Labour Convention, 1999 (No. 182))

3) กฎหมายต่างประเทศ ที่มีแนวทางหรือรูปแบบที่ดีในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กและมีกฎหมายเฉพาะในการคุ้มครองสิทธิเด็ก เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์และนำมาใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายต่อไป คือ พระราชบัญญัติเด็ก (Children Act, 2004 (พ.ศ. 2547)) ของสหราชอาณาจักร รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรนอร์เวย์ (Constitution of Norway) และพระราชบัญญัติผู้ปกครองและเด็ก (Parent and Child Act, 1981 (พ.ศ. 2524)) ของราชอาณาจักรนอร์เวย์ พระราชบัญญัติการป้องกันการทารุณกรรมเด็ก (Child Abuse Prevention Act, 2000 (พ.ศ. 2543) และพระราชบัญญัติสวัสดิการเด็ก (Child Welfare Act, 1947 (พ.ศ. 2490)) ของประเทศญี่ปุ่น และกฎหมายเด็กและเยาวชน (Children and Young Persons Act) ของสาธารณรัฐสิงคโปร์

1.2.3 สถานการณ์ปัญหาและผลกระทบจากการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก

การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เนื่องจากด้วยสภาวะของเด็กที่ยังไม่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และประสบการณ์ เด็กจึงมักตกเป็นเหยื่อของการถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยปัจจุบันประเทศไทยมีสถานการณ์ปัญหาที่เกิดจากการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กอย่างร้ายแรง ปัญหาเด็กถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในชีวิตร่างกายและจิตใจ ปัญหาถูกล่วงละเมิดทางเพศ ปัญหาการถูกคุกคามจากการใช้สื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ ปัญหาการฆ่าตัวตายของเด็กจากการถูกละเมิดทางร่างกายหรือจิตใจ ปัญหาการใช้แรงงานงานเด็กอย่างไม่เป็นธรรม ปัญหาการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานเด็ก ซึ่งประเทศไทยถูกจับตามองจากสังคมโลกและต่างมีความกังวลถึงสถานการณ์ดังกล่าว ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทย ดังจะเห็นได้ทั้งจากการมีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้ผลิตสินค้าที่มีเหตุผลเชื่อได้ว่าทำการผลิตสินค้าด้วยการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ ปี พ.ศ. 2563 (List of Goods Produced by Child Labor or Force Labor 2020 หรือ TVPRA List) ในบัญชีประเทศผู้ผลิตสินค้าที่มีการใช้แรงงานเด็กบังคับหรือแรงงานเด็กขัดหนี้ ปี พ.ศ. 2562 (List of Products by Forces or Indentured Child Labor 2019 หรือ E.O.List) ของกระทรวงแรงงานของประเทศสหรัฐอเมริกา และกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เผยแพร่รายงานการค้ามนุษย์ หรือ Trafficking in Persons Report ประจำปี 2564 (TIP Report 2021) โดยได้จัดระดับประเทศไทยอยู่ในระดับ 2 บัญชีรายชื่อประเทศที่ต้องจับตามอง (Tier 2) Watch List ซึ่งเป็นลำดับที่แยกลงจากเดิมที่ประเทศไทยเคยอยู่ในระดับ 2 (Tier 2) และในรายงานด้านสิทธิมนุษยชนประจำปี พ.ศ. 2563 ของสหรัฐอเมริกา ก็ยังระบุว่าการค้าประเวณีเด็กยังคงเป็นปัญหาของประเทศไทย โดยประเทศไทยยังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อมีเพศสัมพันธ์กับเด็กอยู่ เด็กในครอบครัวยากจนยังคงเสี่ยงมากเป็นพิเศษต่อการถูกบังคับค้าประเวณี และยังพบกรณีที่ตำรวจจับกุมบิดามารดาที่บังคับให้บุตรของตนค้าประเวณี

เพื่อเลี้ยงครอบครัวด้วย ชาวไทยและชาวต่างประเทศยังคงก่ออาชญากรรมล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก ซึ่งรวมถึงการแสวงหาประโยชน์ทางเพศเชิงพาณิชย์จากเด็กและการผลิตและการเผยแพร่สื่อลามกอนาจารเด็กด้วย ซึ่งการกระทำทั้งหลายดังกล่าวถือเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อเด็กอย่างร้ายแรง

ทั้งนี้ผลกระทบจากการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กนั้น ส่งผลต่อทั้งตัวเด็กเอง ที่ได้รับผลกระทบต่อเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจไปตลอดชีวิต และส่วนหนึ่งยังส่งผลให้เด็กเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่ใช้ความรุนแรง พฤติกรรมก้าวร้าว ต่อต้านสังคม กลายเป็นผู้กระทำการละเมิดต่อบุคคลอื่นเสียเองหรือกลายเป็นพ่อแม่ที่ทำร้ายลูกของตนเป็นวงจรเลวร้ายต่อไป กลายเป็นทรัพยากรบุคคลที่ไม่มีประสิทธิภาพของประเทศชาติ และยังส่งผลกระทบต่อครอบครัวของเด็ก ทำให้ครอบครัวแตกร้าง ไม่สามารถทำหน้าที่ทางสังคมที่มีประสิทธิภาพได้ ทำให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่อ่อนแอและไม่ปลอดภัย

นอกจากนี้ จากพันธกรณีระหว่างประเทศ ในเรื่องสิทธิเด็ก แรงงานที่ไม่เป็นธรรมและการค้ามนุษย์ที่สังคมโลก โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรปจะนำกรณีการล่วงละเมิดในเรื่องดังกล่าวต่อเด็ก มาเป็นเหตุในการกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ ต่อประเทศไทยอีกด้วย ซึ่งประเทศไทยได้รับการกีดกันทางการค้าจากเหตุดังกล่าวในหลายกรณี

กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิเด็กยังไม่มีความชัดเจนหรือมีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กเป็นการเฉพาะ จึงไม่มีความชัดเจนในเรื่องของหลักการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก ไม่มีการกำหนดการกระทำที่เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กไว้ ทั้ง ๆ ที่การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กเป็นได้ทั้งการกระทำความผิดทางอาญาที่กำหนดไว้ในกฎหมายกับการกระทำความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และปัญหาจากการไม่มีกฎหมายสารบัญญัติใดบัญญัติว่าการกระทำเช่นใดเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก ทำให้หากมีการใช้สิทธิทางศาลจะทำได้เพียงวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และไม่สามารถกระทำได้นั้น แต่ไม่มีบทลงโทษหรือมาตรการใด ๆ ที่จะนำมาเยียวยาเด็กที่ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้

จากสภาพการณ์แห่งปัญหาข้างต้น การศึกษาวิจัยนี้จึงเห็นถึงความสำคัญที่จะต้องทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและผลกระทบของการไม่มีกฎหมายที่กำหนดการกระทำความผิดและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กเป็นการเฉพาะ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนากฎหมายเพื่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กให้มีประสิทธิภาพ ทำให้ลดการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อเด็กและการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กในประเทศไทยเป็นไปตามหลักสากลอย่างแท้จริง

1.2.4 โครงสร้างกฎหมายเพื่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก

เพื่อให้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นรูปธรรม จำเป็นที่จะต้องกำหนดโครงสร้างของกฎหมายเพื่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กเพิ่มเติมจากกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยบทบัญญัติที่จะเพิ่มขึ้นมาประกอบด้วย คำนิยาม องค์ประกอบของความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก กระบวนการดำเนินการ มาตรการในการคุ้มครองและวิธีการในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก ขอบเขตแห่งอำนาจ และหน้าที่ขององค์กรคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก และบทกำหนดโทษ

1.2.5 การจัดทำกฎหมายเพื่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก

ในการจัดทำกฎหมายเพื่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก เป็นการนำเอา คำตอบที่ได้จากการวิเคราะห์ตามประเด็นศึกษาและวิจัยดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น มาจัดทำเป็น บทบัญญัติกฎหมายเพื่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาและวิจัย วิวัฒนาการ แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องข้องกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์แห่งปัญหาและผลกระทบจากการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กในประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์กฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก
4. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หาคำตอบ โครงสร้างองค์ประกอบของกฎหมายคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก
5. เพื่อพัฒนากฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาและวิจัยเพื่อจัดทำกฎหมายเพื่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก ดังนั้น ขอบเขตการวิจัยมีดังนี้

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้กำหนดขอบเขตเนื้อหาในการศึกษาและวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่กฎหมายเพื่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก เนื้อหาที่วิจัยจะครอบคลุมในประเด็น ดังต่อไปนี้

3.1.1 ปรัชญา แนวคิด ทฤษฎี หลักการ

1) ปรัชญา

ปรัชญากฎหมายธรรมชาติ

2) แนวคิด

แนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม

3) ทฤษฎี

(1) ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเจริญเติบโตและการพัฒนาของเด็ก คือ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ ฟรอยด์ ทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของอีริก อีริกสัน และทฤษฎีพัฒนาการทางความคิด สติปัญญาของพือาเจต์

(2) ทฤษฎีการลงโทษ

(3) ทฤษฎีรัฐและอำนาจรัฐ

(4) ทฤษฎีรัฐเป็นบิดามารดาของเด็กทุกคน

4) หลักการ

(1) หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

(2) หลักสิทธิมนุษยชน

(3) หลักนิติรัฐ

(4) หลักความเสมอภาค

(5) หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก

(6) หลักความได้สัดส่วน

3.1.2 กฎหมาย

1) กฎหมายของประเทศไทย

- (1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- (2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
- (3) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
- (4) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- (5) ประมวลกฎหมายอาญา
- (6) พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
- (7) พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553
- (8) พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550
- (9) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2562
- (10) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539
- (11) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551
- (12) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

2) กฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ

- (1) ปฏิญญาแห่งกรุงเจนีวาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1924 (พ.ศ. 2467) (The Geneva Declaration of the Rights of The Child, 1924)
- (2) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) (Universal Declaration of Human Rights, 1948)
- (3) ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) (The Declaration of the Rights of the Child, 1948)
- (4) ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1959 (พ.ศ. 2502) (The Declaration of the Right of the Child, 1959)
- (5) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 (พ.ศ. 2532) (The Convention of the Rights of the Child, 1989)
- (6) อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 138 ว่าด้วยอายุขั้นต่ำ ค.ศ. 1973 (พ.ศ. 2516) (Minimum Age Convention, 1973 (No. 138))

(7) อนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 182 ว่าด้วยการห้ามและการดำเนินการ โดยทันที เพื่อขจัดรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก ค.ศ. 1999 (พ.ศ. 2542) (Worst Forms of Child Labour Convention, 1999 (No. 182))

3) กฎหมายต่างประเทศ

สหราชอาณาจักร

พระราชบัญญัติเด็ก (Children Act, 2004 (พ.ศ. 2547))

ราชอาณาจักรนอร์เวย์

(1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรนอร์เวย์ (Constitution of Norway)

(2) พระราชบัญญัติผู้ปกครองและเด็ก (Parent and Child Act, 1981 (พ.ศ. 2524))

ประเทศญี่ปุ่น

(1) พระราชบัญญัติการป้องกันการทารุณกรรมเด็ก (Child Abuse Prevention Act, 2000 (พ.ศ. 2543))

(2) พระราชบัญญัติสวัสดิการเด็ก (Child Welfare Act, 1947 (พ.ศ. 2490))

สาธารณรัฐสิงคโปร์

กฎหมายเด็กและเยาวชน (Children and Young Persons Act)

3.1.3 ประเด็นวิจัย

- 1) แนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก
- 2) บทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กในกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายไทย
- 3) สถานการณ์แห่งปัญหาและผลกระทบจากการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กในประเทศไทย
- 4) โครงสร้างองค์ประกอบของกฎหมายคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก

3.2 ขอบเขตด้านประชากร

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมายที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหารหรือตัวแทนผู้รับผิดชอบทั้งผู้ปฏิบัติการและผู้กำหนดนโยบาย ได้แก่ ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว ผู้พิพากษาศาลยุติธรรม พนักงานอัยการ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพหรือผู้แทน อธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชนหรือผู้แทน ประธานสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทยหรือผู้แทน

2) ผู้แทนองค์กรภาคเอกชนด้านการคุ้มครองสิทธิเด็ก ได้แก่ มูลนิธิดวงประทีป นักวิชาการอิสระด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ประชากรผู้มีส่วนได้เสียของการมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-design) มีกลุ่มเฉพาะ (1) เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก (2) ผู้แทนนักวิชาการเกี่ยวกับเด็ก (3) ผู้แทนองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิทธิเด็ก นักจิตวิทยาเด็ก นักสังคมสงเคราะห์เด็ก และทนายความ (4) ผู้แทนประชากรเด็ก ได้แก่ เด็กที่ได้รับผลกระทบจากการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และตัวแทนจากสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย (5) ประชากรกลุ่มผสมซึ่งนำมาจากผู้แทนในแต่ละกลุ่มเฉพาะ 4 กลุ่ม

ประชาชนซึ่งร่วมประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็น (Hearing) ด้วยการวิพากษ์และแสดงความคิดเห็นต่อกฎหมายที่จะทำการพัฒนา ในการยืนยันความครบถ้วนเหมาะสมของกฎหมายดังกล่าวจำนวน 40 คน ประกอบด้วยกลุ่มบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและการถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก

3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่การศึกษาให้เป็นกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีประชากรเด็กมากที่สุด และเป็นพื้นที่ของหน่วยงานกลางของรัฐที่กำหนดนโยบายในการคุ้มครองสิทธิเด็ก

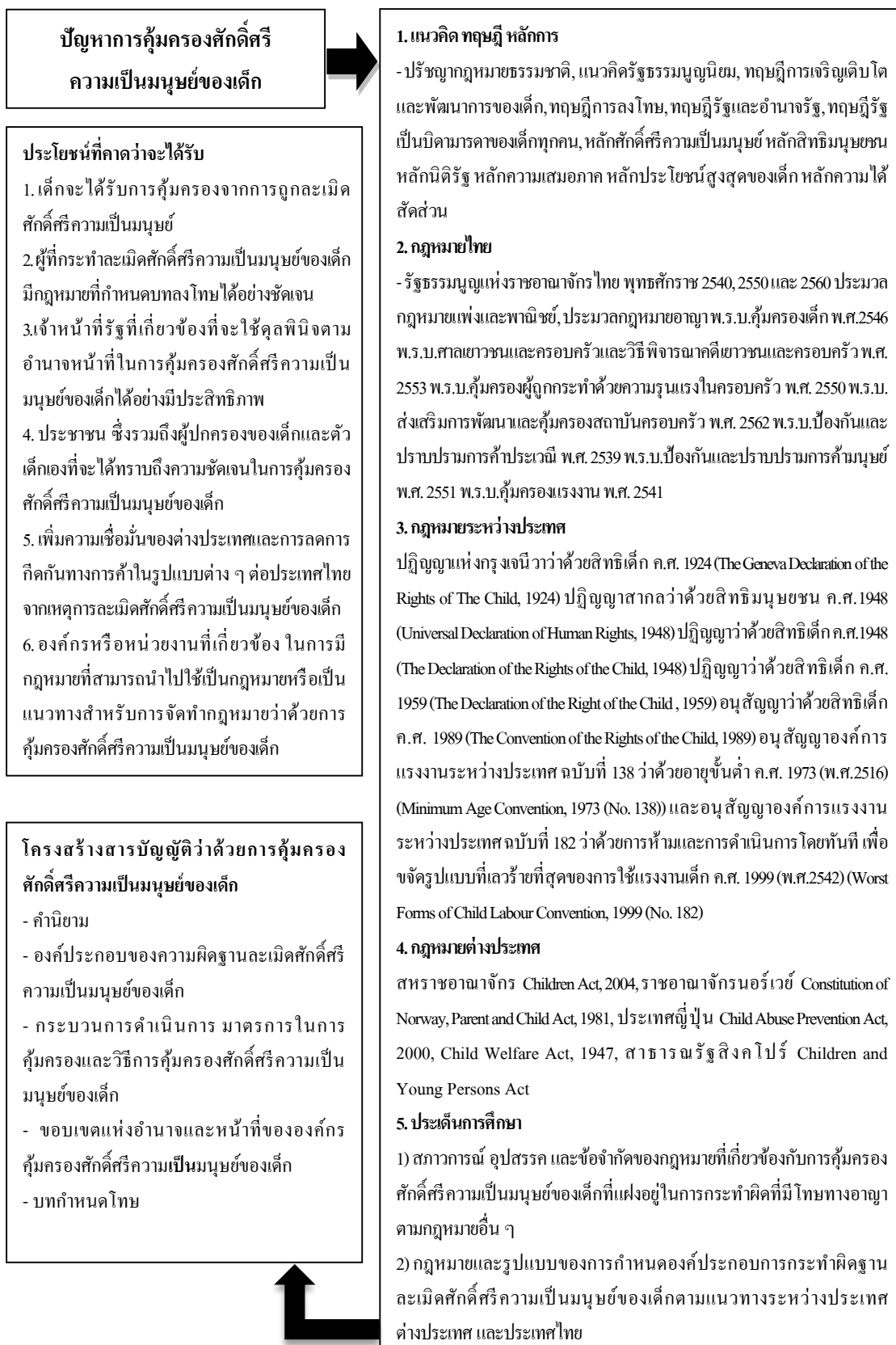
4. กรอบแนวคิด และสมมติฐานการวิจัย

4.1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

กฎหมายปัจจุบันของประเทศไทยมีการบัญญัติคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กแฝงอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ แต่ไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังนั้นเมื่อมีการกระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าวนั้น ความผิดที่ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษจึงมีเฉพาะที่มีการบัญญัติไว้โดยไม่สามารถฟ้องละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบมากขึ้น ในลักษณะกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบทได้แต่อย่างไร การวิจัยนี้จึงมีแนวคิดที่จะพัฒนากฎหมายเพื่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก โดยการใช้ปรัชญา แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกฎหมายมหาชนระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศที่มีบทบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก รวมทั้งกฎหมายไทยมาใช้ในการวิเคราะห์ซึ่งจะทำให้ได้คำตอบถึงประเด็นที่เป็นโครงสร้างของกฎหมายที่มีองค์ประกอบ คือ คำนิยาม องค์ประกอบของความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก กระบวนการดำเนินการ มาตรการในการคุ้มครองและวิธีการในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก ขอบเขตแห่งอำนาจและหน้าที่ขององค์กร

คุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก และบทกำหนดโทษ เพื่อนำมาสู่การจัดทำกรพัฒนากฎหมาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กที่จะได้รับการคุ้มครองจากการถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพและมีความชัดเจน ผู้ที่กระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กมีกฎหมายที่กำหนดบทลงโทษได้อย่างชัดเจน เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ดุลพินิจตามอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนซึ่งรวมถึงผู้ปกครองของเด็ก และตัวเด็กเองที่จะได้ทราบถึงความชัดเจนในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก การเพิ่มความเชื่อมั่นของต่างประเทศและการลดการกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ ต่อประเทศไทย จากเหตุการณ์ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก และองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการมีกฎหมายที่สามารถนำไปใช้เป็นกฎหมายหรือเป็นแนวทางสำหรับการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กได้ต่อไป (ดูภาพประกอบที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย)

ภาพประกอบที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4.2 สมมติฐานการวิจัย (Hypothesis)

ปัญหาการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กได้รับการแก้ไขปัญหา โดยการพัฒนา กฎหมายเพื่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก ที่มีบทบัญญัติของกฎหมาย ประกอบด้วย คำนิยาม องค์ประกอบของความผิดฐานละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก กระบวนการ ดำเนินการ มาตรการในการคุ้มครองและวิธีการในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก ขอบเขตแห่งอำนาจและหน้าที่ขององค์กรคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก และ บทกำหนดโทษ

5. คำถามการวิจัย

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. วิวัฒนาการของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จากอดีตถึงปัจจุบันเป็นอย่างไร
2. วิวัฒนาการของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจากอดีตถึงปัจจุบันเป็นอย่างไร
3. การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กมี แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้อง กับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กที่จะใช้เพื่อการวิเคราะห์มีอะไรบ้าง
4. สถานการณ์แห่งปัญหาและผลกระทบของการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก ในประเทศไทยเป็นอย่างไร
5. กฎหมายมหาชนระหว่างประเทศที่ให้การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก มีอะไรบ้าง มีสาระสำคัญอย่างไร
6. กฎหมายของประเทศใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก และมีสาระสำคัญของกฎหมายอย่างไร
7. กฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กมีอะไรบ้าง และมีสาระสำคัญของกฎหมายอย่างไร
8. ข้อจำกัดที่เป็นปัญหาต่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กในประเทศไทย คืออะไรบ้างและส่งผลต่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กอย่างไร
9. หลักการและเหตุผลสำคัญที่จะต้องมีการกำหนดบทบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในการ คุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก
10. การพัฒนากฎหมายในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กมีโครงสร้างและ องค์ประกอบของกฎหมายประกอบไปด้วยอะไรบ้าง

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การได้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก คาดว่าจะเป็นประโยชน์ ดังนี้

1. เด็กจะได้รับการคุ้มครองจากการถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
2. ผู้ที่กระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กมีกฎหมายที่กำหนดบทลงโทษได้อย่างชัดเจน
3. เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องที่จะใช้ดุลพินิจตามอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ประชาชน ซึ่งรวมถึงผู้ปกครองของเด็กและตัวเด็กเองที่จะได้ทราบถึงความชัดเจนในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก
5. การเพิ่มความเชื่อมั่นของต่างประเทศและการลดการกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ ต่อประเทศไทยจากเหตุการณ์ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก
6. องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการมีกฎหมายที่สามารถนำไปใช้เป็นกฎหมายหรือเป็นแนวทางสำหรับการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

เด็ก (Child) หมายความว่า ผู้ที่มีสภาพบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 15 และมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) หมายความว่า คุณค่าของความเป็นมนุษย์ ตั้งแต่ก่อนมีสภาพเป็นมนุษย์ตามกฎหมาย จนถึงภายหลังจากสิ้นสภาพความเป็นมนุษย์ไปแล้ว ซึ่งใครจะละเมิดไม่ได้ และไม่สามารถถ่ายโอนหรือสละให้แก่กันได้

สิทธิมนุษยชน (Human Rights) หมายความว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล

สิทธิ (Right) หมายความว่า ประโยชน์หรืออำนาจของบุคคลที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชน

เสรีภาพ (Liberty) หมายความว่า ความเป็นอิสระที่จะตัดสินใจดำเนินการใด ๆ ด้วยตนเอง ภายใต้อำนาจแห่งกฎหมาย

ความเสมอภาค (Equity) หมายความว่า ความเท่าเทียมกันที่จะได้รับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ

การละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หมายความว่า การไม่ยอมรับสถานะความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ทำให้คุณค่าความเป็นมนุษย์อันเป็นคุณค่าอันสูงสุดถูกลดค่าลงโดยไม่จำกัดในวิธีกระทำ อาจเป็นการกล่าวด้วยวาจา การแสดงกริยา หรือการกระทำใด ๆ รวมตลอดไปถึง การทรมาณ การทำร้าย หรือการแบ่งแยกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลหนึ่งแล้วปฏิบัติให้แตกต่างกันเพราะเหตุแห่งความแตกต่างทางความเชื่อ ศาสนา เชื้อชาติ ฐานะ หรือ รูปร่าง แล้วทำให้ผู้ถูกรกระทำได้รับความเดือดร้อน อับอาย หรือเกียรติของเขาลดลง ทำให้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ โดยไม่คำนึงว่าผู้ถูกรกระทำละเมิดนั้นจะยินยอมด้วยหรือไม่ก็ตาม

การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก หมายความว่า การคุ้มครองและป้องกันการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก รวมถึงการเยียวยาและการแก้ไขฟื้นฟูเด็กที่ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ประโยชน์สูงสุดของเด็ก (The Best Interest of the Child) หมายความว่า การคำนึงถึงประโยชน์ความผาสุกและสวัสดิภาพ รวมถึงสิทธิขั้นพื้นฐานที่เด็กควรได้รับการปกป้องคุ้มครองเป็นสำคัญ

ครอบครัว (Family) หมายความว่า บุคคลที่มีนิติสัมพันธ์ทางกฎหมายในฐานะคนในครอบครัวในความหมายอย่างแคบ (อาทิ คู่สมรส บุตรชอบด้วยกฎหมาย บุตรบุญธรรม บุพการี) และหมายรวมถึงบุคคลที่อาศัยหรือเคยอาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกัน โดยมีภาวะพึ่งพาเพื่อการดำรงชีพ แต่ไม่รวมถึงที่เกี่ยวข้องกัน โดยการพึ่งพาทางเศรษฐกิจและสังคม (อาทิ ผู้เช่า ลูกจ้าง แม่บ้าน พี่เลี้ยงเด็ก และเพื่อน เป็นต้น) ในความหมายอย่างกว้างด้วย (อาทิ คู่ชีวิตที่อยู่กินกันสามภริยา บุตรนอกสมรส บุคคลที่มีความเกี่ยวพันทางสายโลหิตหรือเครือญาติ)